

שיל"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י
ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

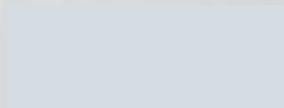
גליון רכה שנה ה' פרשת כי תשא - פורים חודש אדר שנת ה'

תשפ"ה לפ"ג

סנהדרין פ. - פו:

קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה במייל
ניתן לפנות לכתובת המייל
sh0533132203@gmail.com

להנצחות וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות
להר"ר זלמן חיים הומינר בפל' 053-3132203

נ.ב. הביאורים וההערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות
ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב
לכתובת מייל הנ"ל.

פרנס השבוע

השבוע פרשת כי תשא נתקבלה תרומה
לעילוי נשמת

מרן שר התורה הגאון ר' חיים
שמריהו יוסף בן ר' יעקב
ישראל קנייבסקי זצוק"ל

לרגל היארצייט החל בשבת

גלב"ע ט"ו אדר

פורים דמוקפין תשפ"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

בברכה

מערכת דפירשנו

מה בגליון?

- הא דאמר רבינא אימא אס עלא שלא נגמר דינה עיברה וילדה ולדה מותר ואס עלא נגמר דינה עיברה ומשנגמר דינה ילדה ולדה אסור עובר ירך אמו הוא, והיינו דגם למ"ד זה וזה גורם מותר כאן בנגמר דינה קודם שילדה ולדה אסור, והטעם דעובר ירך אמו הוא, והיות ונגמר דינה של אמו למיתה קודם שהוא נולד והיה אז עדיין ירך אמו, ממילא גם עליו נגמר דינו למיתה, דבשעת גמר דין היה העובר ירך אמו. והיינו דכאן לא אמרו דהאיסור שיש על העובר הוא משום שהוא עצמו נגח או הרביע יחד עם אמו כדאמרין לעיל היא וולדה נגחו היא וולדה רבעו, אלא דמה שהוא חייב מיתה זהו משום דכך היה המציאות שגזרו עליו מיתה יחד עם אמו, דבאותו זמן היה חלק מאמו, וקשה דאם הכא איירי במציאות שנגזר עליו מיתה ולא בטעם לאסור כדלעיל, א"כ למה בעיברה אפי' אחר גמר דין לא יהא חייב העובר מיתה, הרי סוף סוף חלק הוולד שבא מאמו היה זה גם קודם לעיבור, ונגזר על כל מה שיש זה מיתה, וא"כ הגם דכשנתעברה הוה ליה זה וזה גורם, דהרי גם מאביו בא חלק מן הוולד, מ"מ חלק זה שבא מאמו נגזר עליו מיתה ואיך לא נהרגנו, הרי אין זה שייך כלל לדיני איסור והיתר לומר זה וזה גורם מותר, דהרי המציאות הוא שחלק ממנו נגזר עליו מיתה? (הערה רי"א)

• מה דרלו לתרץ בגמ' אימא עד דקטיל ליה מיקטל, ודחו סלקא דעתך קטל חד בסייף ואביו בחנה, והיינו דרלו לומר דדווקא המכה אביו ומת הוא דחייב בנו מיתה על כך, אבל המכה אביו ולא מת אביו אולי לא יהא חייב מיתה, ודחו בגמ' דזה אינו, ללא שייך לומר דמי שהרג סתם אדם יהא עונשו חמור ממי שהרג את אביו, דהרי קטל חד סתם דינו בסייף, ואילו כאן גבי אביו אמרנו דבחנה הוא, וזה אי אפשר לומר, קשה דלמה לא נאמר סברא דכן יהא עונשו של ההורג סתם אדם חמור ממי שהרג את אביו, והטעם דבאביו כיון שבהורג את אהבו איירי, יס לנו לומר דודאי היה זה שלא בכוונה וכדומה, וממילא החטא אינו חמור כמו רולח בכוונה תחילה, דבסתם אדם ודאי אין לנו לתלות דכלא כוונה היה הדבר, וממילא למה אי אפשר לומר דבקטל חד יהא בסייף ואילו באביו רק בחנה? (הערה ר"כ)

• הא דתירלו בגמ' אפי' תימא רבנן ובדלא אתו עידי גניבה אי הכי מאי למימרא לא כריכא אע"ג דאתו לבסוף וכו' לא כריכא דמרמזי רמיזא וכו', כריך ביאור מה יהא הדין של אותם עידי גניבה שבאו אח"כ לשיטת חזקיה, דהרי בסתם עידי גניבה שבאו בתחילה אמרנו דלחזקיה אין נהרגין, ומשום דיכולין לומר להקותו באנו ולחודא קיימא, אבל כאן שבאו אח"כ וודאי שלא להלקותו באו, שהרי אחר עדותם מתחייב זה מיתה, שהרי כבר העידו עליו עידי מכירה, וממילא לכאורה בכהאי גוונא גם לחזקיה יס להם ליהרג אם הוזמו, או יס לומר דלחודא קיימא ואין כלל נפק"מ אם באו קודם או אח"כ? (הערה רכ"ו)

דף פ ע"ב

ריא. בגמ' אלא אמר רבינא אימא
אם עד שלא נגמר דינה עיברה
וילדה ולדה מותר ואם עד שלא
נגמר דינה עיברה ומשנגמר
דינה ילדה ולדה אסור עובר ירך
אמו הוא. היינו דגם למ"ד זה
וזה גורם מותר כאן בנגמר דינה
קודם שילדה ולדה אסור, והטעם
דעובר ירך אמו הוא, והיות
ונגמר דינה של אמו למיתה
קודם שהוא נולד והיה אז עדיין
ירך אמו, ממילא גם עליו נגמר
דינו למיתה, דבשעת גמר דין
היה העובר ירך אמו. והיינו
דכאן לא אמרו דהאיסור שיש
על העובר הוא משום שהוא
עצמו נגח או הרביע יחד עם
אמו כדאמרינן לעיל היא וולדה
נגחו היא וולדה רבעו, אלא דמה
שהוא חייב מיתה זהו משום
דכך היה המציאות שגזרו עליו
מיתה יחד עם אמו, דבאותו זמן
היה חלק מאמו. אבל קשה דאם
הבא איירי במציאות שנגזר
עליו מיתה ולא בטעם לאסור

כדלעיל, א"כ למה בעיברה אפי'
אחר גמר דין לא יהא חייב
העובר מיתה, הרי סוף סוף חלק
הנולד שבא מאמו היה בה גם
קודם לעיבור, ונגזר על כל מה
שיש בה מיתה, וא"כ הגם
דכשנתעברה הוה ליה זה וזה
גורם, דהרי גם מאביו בא חלק
מן הוולד, מ"מ חלק זה שבא
מאמו נגזר עליו מיתה ואיך לא
נהרגנו, הרי אין זה שייך כלל
לדיני איסור והיתר לומר זה וזה
גורם מותר, דהרי המציאות הוא
שחלק ממנו נגזר עליו מיתה.
ואולי יש לומר דכשנעשה ולד
אחר גמר דין, הוה ליה בריה
חדשה ואי אפשר לדונו למיתה
על חלק מן הולד שבא מאמו,
דעכשיו בריה חדשה הוא ואינו
זה שהיה כאן קודם, וצ"ע.

דף פא ע"א

ריב. במשנה מי שנתחייב בשתי
מיתות בית דין נידון בחמורה
עבר עבירה שנתחייב שתי
מיתות נידון בחמורה ר' יוסי
אומר נידון בזיקה הראשונה

שבאח עליו. היינו דר' יוסי חולק על ת"ק דלאו דווקא בחמורה שבהם הוא נידון, אלא אזלינן בתר קדימות האיסור שנאסר עליו, וכגון חמותו שהיתה אשת איש קודם שנעשית חמותו דנידון על אשת איש ולא על חמותו. אבל קשה דבשלמא בנתחייב בשתי מיתות מעבירה אחת שייך ליזיל בתר זיקה ראשונה ולא בתר עבירה הראשונה שעבר, כיון דממילא שניהם עבר יחד באותו זמן, ולכך דבר ברור הוא דיש ליזיל בתר זיקה ראשונה, אבל גבי נתחייב בשתי מיתות משני עבירות שונות, למה נחייבו לפי זיקה הראשונה ולא ניזיל בתר המציאות מה שעבר עליו תחילה. ואולי יש לומר דבאמת לא נחלק ר' יוסי על נתחייב שתי מיתות משני עבירות שונות, אלא הוא נחלק רק נתחייב ב' מיתות מאותו עבירה, דבה יש לחייבו על זיקה הראשונה. אבל עדיין קשה למה גבי נתחייב ב' מיתות משתי עבירות שונות לא נחלק ר' יוסי

לומר דיתחייב על מה שעבר תחילה ודלא כת"ק על החמורה, דומיא מה שנחלק לגבי זיקה ראשונה ולא על החמורה. ועוד קשה גבי נתחייב ב' מיתות מאותו עבירה למה באמת מחייב ר' יוסי על זיקה הראשונה ולא על החמורה, הרי סוף סוף חיוב המיתה בין על זיקה הראשונה ובין על זיקה השניה באים כאחד, ולמה לא נחייבו בחמורה יותר, ואדרבא רק גבי נתחייב ב' מיתות מב' עבירות הוא דהיה לו לחלוק לחייבו על מה שעבר תחילה ולא על החמורה וכנ"ל, אבל גבי אותו עבירה כן מסתבר לחייב על החמורה יותר ומשום החיוב בא כאחד, וצ"ע.

דף פב ע"א

ריג. בגמ' זקינו דר' פרידא אשכח החוא גולגלתא דהות שדיא בשערי ירושלים והוה כתוב עילויה זאת ועוד אחרת קברה והר נבוג קברה והדר נבוג אמר האי גולגלתא של יהויקים וכו'

אמר מלכא הוא ולא אורח
 ארעא לבזויי שקלה ברכה
 בשיראי ואותביה במיפטא.
 היינו אחר שראה שאי אפשר
 לקבורה ומשום שנאמר בו
 ביהויקים קבורת חמור יקבר,
 עטפה במשי והניחה בארגז דלא
 לבזויי. אבל קשה דאיך שייד
 לעשות כן, והרי הוא ראה
 להדיא שמשמים כן רוצים
 לבזותו ועל אף שהוא היה מלך,
 ולמה עטפה במשי והניחה
 בארגז. ועיין במהרש"א שביאר
 דעל אף שנאמר בו קבורת
 חמור יקבר וכו', מ"מ היות
 וראה שכבר נתקיימה בו מאמר
 הכתוב כשבצבצה גולגלתו מן
 הקבר, ממילא כבר אין צורך
 עוד לבזותו ואפשר לקבורו. אבל
 קשה דהרי כבר בפעם
 הראשונה שקברו כבר נתקיימה
 בו מאמר הכתוב, ומ"מ כשקברו
 שוב בצבצה שוב, משמע דלא
 די לקיי מאמר הכתוב פעם אחת
 ואח"כ לכבדו, אלא דהכתוב
 רוצה בבזוינו ולכך בצבצה כמה
 פעמים, וממילא למה כיבדו
 כמה שעטפו במשי והניחו

בארגז. ועוד דאם נכון הוא שאין
 עוד צורך לבזותו למה לא יקבור
 אותו שוב ולא תבצבץ, אלא
 ודאי דלכך לא קברו שוב כיון
 שידע שתבצבץ שוב, וא"כ ודאי
 לא די כמה שנתקיימה מאמר
 הכתוב ואיך דאג לכבדו עכשיו.
 ואולי יש לומר דהיות וכתוב
 עילויה זאת ועוד אחרת הבין
 זקינו של ר' פרידא דצריך
 לעבד ביה דבר אחר ולא
 לקבורו שוב, ומשמים כבר יראה
 איך יובב הדבר שינקם שוב
 בדבר אחר, ולכך לא קברו
 השוב אלא הניחו בארגז,
 ולמעשה באמת נתברר למפרע
 מהו ועוד אחרת שהכניסתו
 אשתו לתנור ושרפתו.

ריד. בגמ' וכתוב וירא פנחס בן
 אלעזר מה ראה אמר רב ראה
 מעשה ונזכר הלכה אמר לו אחי
 אבי אבא לא כך לימדתני
 ברדתך מהר סיני הבועל את
 כותית קנאין פוגעין בו אמר לו
 קריינא דאיגרתא איחו ליהוי
 פרוונקא. היינו דפנחס בן
 אלעזר לפני שקינא לזמרי וכזבי
 והרגם בא לבקש רשות ממושה

רבינו, ורק אח"כ כשאמר לו משה איהו ליהוי פרוונקא הלך וקניא להם. וקשה דהרי לעיל אמרו בג' דאמר רב חסדא הכא לימלך אין מורין לו, והטעם משום דרק מי שמקנא על כך יש לו לעשות הדבר מעצמו, אבל אם בא לבקש רשות אינו מקנא ולכך נאסר עליו הדבר, וממילא למה גבי פנחס בן אלעזר הורה לו משה בן לקנא להם, וקשה על רב חסדא שאמר שאין מורין להם. ואולי יש לומר דהיות ושם איירי בפעם הראשונה שנתחדש הלכה זו, לב היה צריך רשות ממושה לכך, ולא בא פנחס לבקש שיורה לו הדבר אלא רק לדעת שדבר ודאי הוא שכך הוא הדין, ומשא"כ עכשיו בסתם אדם שיבוא לשאול אחר שכבר ידוע לכולם ההלכה שקנאין פוגעין בבוועל ארמית, אטם בא לשאול ודאי אינו מקנא באמת ולכך אין להורות לו לעשות כן.

דף פב ע"ב

רטו. בגמ' אמר ר' יוחנן ששה נסים נעשו לו לפנחס וכו' ואחד שבא מלאך והשחית בעם בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבש"ע על אלו יפלו עשרים וארבע אלף מישראל וכו' מלמד שעשה פלילות עם קונו וכו'. היינו דטען קשות כלפי המקום על מה שמתו עשרים וארבע אלף הללו, דלמה מתו על אלו שחטאו זמרי וכזבי. אבל קשה דהרי באמת לא מתו הללו על זמרי וכזבי אלא כדי להציל את פנחס עצמו, וכפי שאמרנו דזהו אחד מן הנסים שנעשו לו וכדי שלא יתרגוהו, ואיך יכול הוא לטעון כלפי המקום על נס שנעשה בשבילו, וצ"ע.

רטז. בגמ' ולא וחתנן מי שלקה ושנה ב"ד מכניסין אותו לכיפה רחמנא פטריה ואנן קטלינן ליה האמר ר' ירמיה אמר ר"ל במלקות של בריתות עסקינן דגברא בר קטלא הוא והא גונב הקסוה האמר ר' יחודה בכלי שר עסקינן ורמיזא ולא יבואו

לראות כבלע את הקדש ומתו.
היינו דהקשו בגמ' מי איכא מידי
דרחמנא פטריה ואנן קטלינן
ליה, ועל זה הקשו שמי לא
מצינו כן, דגם גבי לקה ושנה
וגם גבי גונב קסוה מצינו
דרחמנא פטריה ממיתה ואילו
אנן קטלינן ליה, ותירצו דבאמת
כן נתחייבו אלו במיתה בידי
שמים, ולכך קטלינן להו דגברא
קטילא נינהו. אבל קשה דלעיל
הקשו ואי ס"ד מחייב בידי שמים
לישבקיה דליקטול בידי שמים,
והיינו דאם יש להם חיוב מיתה
בידי שמים למה נהרגם יש לנו
להמתין שימותו בידי שמים,
וא"כ קשה למה גבי לקה ושנה
וגבי גונב קסוה לא הקשו כן
למה גברא קטילא קטלינן, הרי
אם חייבים מיתה בידי שמים
ליקטול בידי שמים, וצ"ע.

דף פד ע"א

ריז. בגמ' הזיד במעילה רבי אומר
במיתה וחכמים אומרים
באזהרה מאי טעמא דרבי אומר
ר' אבהו גמר חטא חטא
מתרומה מה לחלן במיתה אף

כאן במיתה ורבנן אומר קרא
בו ולא במעילה. היינו דעל אף
שיש לרבי לימוד לומר דאם
הזיד במעילה חייב מיתה,
ומגזירה שוה מתרומה, מ"מ
רבנן אין לומדין כן משום דהם
לומדים מבו שנאמר בתרומה
למעט דדוקא בתרומה מתו
ולא במעילה. אבל קשה לרבנן
דהרי גם אם יש ללמוד מבו ולא
במעילה, הרי מכיון שאיכא
לימוד חטא חטא מתרומה, וגם
למעט מבו אפשר למעט בעל
מוס וכפי שאמרו בגמ' לעיל,
א"כ מה ההכרח של רבנן למעט
מעילה ולא ללמוד מתרומה
לחייב בו מיתה, הרי מסתבר
דהכתוב כשבא למעט ממעט
מה שלא מצינו לו גז"ש, ולא
ממעט מה שהתורה באה
לרבות בגז"ש כן לחייבו מיתה,
וממילא למה אין לומדים רבנן
כרבי לחייב המזיד במעילה
מיתה, וצ"ע.

ריח. בגמ' במאי קמיפלגי ר'
ישמעאל ור' עקיבא ר' עקיבא
סבר דנין יומת מיומת ואין
דנין יומת מימות ור' ישמעאל

סבר דנין הדיוט מהדיוט ואין
 דנין הדיוט מנביא. היינו דלר'
 עקיבא מה שהוא אינו לומד בר'
 ישמעאל מכל הקרב אל משכן
 ה' ימות, זהו משום דשם לא
 כתיב יומת כמו דכתיב כאן
 והזר הקרב ימות, ולכך הוא
 לומד מנביא דכתיב ביה יומת,
 ושם למידים דבסקילה הוי ולא
 בידי שמים. אבל קשה דמנין לו
 לר' עקיבא דהגז"ש שהביא ר'
 ישמעאל ללמוד מכל הקרב אל
 משכן ה' ימות, דמיומת ימות
 הוא הלימוד, דלמא הלימוד שם
 הוא מגז"ש הקרב הקרב דכתיב
 גם כאן והזר הקרב יומת וגם
 שם וכל הקרב, דממילא א"כ גם
 הוא לא יוכל לדחות דאין דנין
 יומת מימות, וממילא הדרא
 קושיא לדוכתא למה ר' עקיבא
 לא למד מכל הקרב, הקרב
 הקרב לחייבו מיתה בידי שמים
 ולא בסקילה כמו בנביא. ואולי
 היה יודע ר' עקיבא דמסורה
 היה לו לר' ישמעאל ללמוד
 דווקא מיומת ימות ולא מהקרב
 הקרב, דהרי גז"ש אין אדם
 לומדה לבדו, אלא רק מה שקיבל

רבותיו, והיות וא"כ ר' ישמעאל
 קיבל מרבותיו יומת ימות ולא
 הקרב הקרב לכך לא למד ר'
 עקיבא כמותו.
 ריט. בגמ' ור' עקיבא כיון שהדיח
 אין לך הדיוט גדול מזה. היינו
 דמה שהקשה עליו ר' ישמעאל
 דאין ללמוד הדיוט מנביא, דחה
 ר' עקיבא דהיות והדיח אותו
 נביא, אין לך הדיוט גדול מזה
 ולכך שפיר אפשר ללמוד זה
 מזה, דבשניהם בהדיוטות איירי.
 אבל קשה דגם אם נכון הוא
 דאחר שהדיח אין לך הדיוט
 גדול מזה, מ"מ לגבי דינו יש
 לומר דכן שאני הנביא מסתם
 הדיוט, דאפשר דהיות והיה זה
 נביא לכך ייענש יותר על מה
 שהדיח, דיש בכך חילול ה' גדול
 יותר, ומשא"כ הדיוט מתחילה
 אולי אין עונשו חמור כמותו,
 ועל אף שעכשיו שניהם
 הדיוטות נינהו, וצ"ע.

פרק י

דף פד ע"ב

לומר דבקטל חד יהא בסייף
ואילו באביו רק בחנק, וצ"ע.

דף פה ע"א

רבא. בגמ' בעו מיניה מרב ששת בן
מחו שיעשה שליח להכותו
ולקללו אמר לחו ואחר מי
התירו אלא כבוד שמים עדיף.
הבא נמי כבוד שמים עדיף.
היינו דפשט רב ששת מסתם
שליח בית דין דגם בבנו מותר
לו להכותו ולקללו בשליחות בית
דין, דכבוד שמים עדיף. אבל
קשה דמה ראיא איכא מאחר
כלל, הרי גבי אחר אם ירבה
בטעות יותר מלקות מהחויב
הוא בחשש שגגת לאו, ואילו
הבן אם ירבה במלקות יותר
מהחויב הוא בחשש שגגת כרת,
וכפי שאמר לעיל רב לבנו שלא
יוציא לו הקוץ, וממילא למה רב
ששת לא חשש לכך ואיך השוה
דין של אחר לדינו של הבן,
וצ"ע.

רב. בגמ' אימא עד דקטיל ליה
מיקטל סלקא דעתך קטל חד
בסייף ואביו בחנק. היינו דרצו
לומר דדווקא המכה אביו ומת
הוא דחייב בנו מיתה על כך,
אבל המכה אביו ולא מת אביו
אולי לא יהא חייב מיתה, ודחו
בגמ' דזה אינו, דלא שייך לומר
דמי שהרג סתם אדם יהא עונשו
חמור ממי שהרג את אביו,
דהרי קטל חד סתם דינו בסייף,
ואילו כאן גבי אביו אמרנו
דבחנק הוא, וזה אי אפשר לומר.
אבל קשה דלמה לא נאמר
סברא דכן יהא עונשו של החורג
סתם אדם חמור ממי שהרג
אמת אביו, והטעם דבאביו כיון
שבהורג את אוהבו איירי, יש
לנו לומר דודאי היה זה שלא
בכוונה וכדומה, וממילא החטא
אינו חמור כמו רוצח בכוונה
תחילה, דבסתם אדם ודאי אין
לנו לתלות דבלא כוונה היה
הדבר, וממילא למה אי אפשר

דף פה ע"ב

רכב. בגמ' אמר רב מרי בעמך
במקוים שבעמך אי הכי בנו
נמי מידי דהוה לאחר מיתה
וכו' במשנה זה חומר במקלל
ממכה שהמקלל לאחר מיתה
חייב והמכה לאחר מיתה פטור.
היינו דתירצו בגמ' מה החילוק
בין אחר לבנו לגבי מקוים
שבעמך, דבבנו הוא דחייב
משום דגם לאחר מיתה חייב
בנו בעושה חבורה, דממילא בו
אי אפשר לומר דבעינן במקוים
שבעמך דאפי' כשאין אביו קיים
כלל חייב בו על הכאה. אבל
קשה דאיך יתכן לומר כן, דהרי
במשנה לקמן אמרו להדיא
דחומר מקלל ממכה דבמקלל
חייב לאחר מיתה ואילו המכה
פטור לאחר מיתה, וממילא איך
אמרו כאן דחייב בשאינו מקוים
שבעמך מידי דהוה לאחר מיתה,
הרי לאחר מיתה הוא פטור,
משמע דגם בבן בעינן מקוים
שבעמך וליכא. ועיין ברש"י
שביאר שבאמת גם גבי הכאה
היה לו למכה ליחייב בהכאה

לאחר מיתה כמו גבי מקלל,
והטעם שאינו חייב זהו משום
דבמציאות לא שייך עשיית
חבורה במת והבן על החבורה
הוא דמיחייב וליכא במת,
וממילא לכך כאן גבי גברא
קטילא הגם דדינו כמו מת, מ"מ
כיון דבו כן שייך עשיית חבורה
לכך הוא חייב בו כמו במקלל.
אבל קשה דאם נכון הוא דגם
גבי הכאה היה לו ליחייב במת
כמו מקלל, והחילוק הוא רק
משום דליכא חבורה, א"כ מהו
שאמרו בגמ' לקמן 'תנו רבנן
אביו ואמו קלל לאחר מיתה
שיכול הואיל וחייב במכה וחייב
במקלל, מה מכה אינו חייב אלא
מחיים אף המקלל אינו חייב
אלא מחיים', דלפי מה שאמרנו
דגם במכה יש בו עצם חיוב
לאחר מיתה, א"כ מה ההו"א
ללמוד ממכה למקלל לחייב רק
מחיים, אלא ודאי דלאחר מיתה
אין בו כלל דין חיוב, וא"כ מהו
דאמר רש"י דרק משום שאין בו
חבורה הוא פטור ולכך בגברא
קטילא חייב, וממילא גם הקושיא
על הגמ' הדרא. ויש לומר ע"פ

רש"י לקמן שם בגמ', על הא דאמרו בגמ' זעוד קל וחומר ומה מכה שעשה בו שלא בעמך כבעמך וכו', והיינו דמשמע שם דאין במכה כלל דין עמך, ולכאורה הוא סותר הא דאמרו לעיל דלמידים דין עמך מהיקש הכאה לקללה, ולכך ביאר רש"י דתנא דברייתא כאן חולק על התנא לעיל שלומד היקש הכאה לקללה, והוא סובר דאין ללמוד היקש זה משום דאינם סמוכים, וממילא לפי זה יש לומר דגם גבי הדין אם מחיים הוא דמחייב או דשייך דין חיוב גם לאחר מיתה, גם בזה נחלקו, וממילא הא דאמרו לעיל מידי דהוה לאחר מיתה אינו כהתנא כאן דסובר דאין בהכאה דין חיוב לאחר מיתה כלל, ורש"י לעיל דביאר המשנה כהתנא דלעיל ביאר כן. אבל קשה דהרי כל הלימוד דבעינן מחיים זהו מכך דלמידים מהא דכתיב בעמך, דבעינן מקוים שבעמך והיינו שיכול להתקיים ולמעט גברא קטילא, וא"כ כאן גבי הכאה דלתנא לקמן אין למידים

בו דבעינן מעמך מהיקש מקללה וכדביאר ברש"י, א"כ מנין ללמוד בו דבעינן דווקא מחיים כלל, ולכאורה לשיטתו בהכאה יש לו לחייב גם לאחר מיתה, ואיך שייך שדווקא תנא זה שלא למד בעמך על הכאה הוא ילמוד דבהכאה רק מחיים חייב, ואם יש לחלק בין שני שיטות הללו גבי לאחר מיתה איפכא יש לחלק ביניהם, דלמ"ד דמקשינן הכאה לקללה יחייב רק מחיים, ואילו למ"ד דאין למידים היקש זה יהא חייב גם לאחר מטיתה, ואילו אנן איפכא מצינו דלמ"ד דאין למידים מההיקש אמר דבהכאה רק מחיים חייב בה ורצה ללמד מינה למקלל. ואולי יש לומר דבאמת איפכא הוא, דדווקא למ"ד דלמידים ההיקש הוא דבעינן ללמוד דבעינן במקוים שבעמך ולא גברא קטילא, ומשום דהוא לא למד לפטור לאחר מיתה, וכל הפטור בהכאה רק משום דאין בו חבורה הוא, ולכך לא נדע לפטור גברא קטילא בלאו לימוד זה, ומשא"כ המ"ד דלא למד

ההיקש הוא למד בפשיטות
 דלאחר מיתה אין כלל חיוב
 במציאות גבי הכאה ולא רק
 משום חבורה, ולכך הוא אינו
 צריך ללימוד של בעמך למקום
 שבעמך למעט גברא קטילא,
 דפשוט הוא שמת וגברא קטילא
 דינן שוה, דהרי לדעתו הפטור
 של אחר מיתה הוא לא משום
 חבורה אלא דין במציאות,
 וממילא ניחא לחלק בין שיטות
 הללו כפי שחילקנו לעיל, וממילא
 על אף שלקמן רצו ללמוד פטור
 לאחר מיתה ממכה למקלל, זהו
 רק למ"ד שלא למידים ההיקש,
 ומשנתינו דביארה רש"י דרך
 משום חבורה הוא דפטור לאחר
 מיתה כמ"ד דלמידים ההיקש
 סבירא לה, וכפי שאמרו לקמן
 בגמ'. רק דעדיין צריך ביאור
 מה טעם מחלוקתם של ב'
 תנאים הללו לגבי דין אחר
 מיתה במכה, דמנין לו למ"ד
 שאין למידים ההיקש לפטור
 לאחר מיתה בהכאה מדינא.
 ואולי יש לומר דאין לו לימוד
 מיוחד לפטור, רק שאין לו לימוד
 לחייב לאחר מיתה, ולכך פוטר

מדינא בהכאה אחר מיתה,
 ומשא"כ מ"ד שלומד ההיקש לא
 פטר מדינא לאחר מיתה
 בהכאה, ומשום דיש ללמוד מן
 ההיקש לחייב לאחר מיתה
 בהכאה כמו במקלל, ובמקלל
 מצינו מלימוד לכך ממה דכתיב
 אביו ואמו קלל ללמד גם לאחר
 מיתה וכפי שאמרו בגמ', ולכך
 רק משום דבמציאות אין חבורה
 לאחר מיתה לכך פטור בהכאה,
 אבל גברא קטילא שכן שייך בו
 חבורה חייב בו הגם דדינו כמת,
 דכך למידים ממקלל לחייב גם
 לאחר מיתה.

דף פו ע"א

רבג. בגמ' א"ל אנא מונמצא בידו
קאמינא אמר רבא הלכך הני
מיקרי דרדקי ומתנו רבנן
כמצויין בידן דמו ופטירי.
 היינו דכשם שהאב על בנו פטור
 ומשום דנמצא דרשינן פרט
 לשכבר מצוי בנו בידו וברשותו,
 כך אמר רבא דמיקרי דרדקי
 שמלמדו ונמצא הילד בידו דגם
 הוא פטור עליו, דהרי מצוי בידו

הוא, ואין למידים מימצא דשם איירי במצוי לו לגונבו וזה אינו, דא"כ גם באשה דכתיב בה כי ימצא היה לו ליפטר עליה במצויה לו, אלא ודאי דאיירי במצוי אצלו ובידו דכבר ברשותו הוא, ולא די במצוי לו לגונבו. אבל קשה דהרי המיקרי דרדקי גם אין הילד מצוי בידו ברשותו, אלא רק מצוי לו לגונבו, דהרי המנהג היה שהמיקרי דרדקי בא לבית הילד ללמדו, וא"כ זהו דומיא דאשה דמצויה אבל אינה ברשותו, ולמה אמר רבא דיהא פטור בגנב הילד. וצריך לומר דרבא איירי באופן שמסר הילד למיקרי דרדקי ללמדו אצלו, דממילא מצוי הילד בכידו, ולא רק מצוי לו לגונבו, אבל באמת בבא המלמד אליו ללמדו דאינו ברשותו לכאורה לא יהא פטור על גניבתו. או יש לומר דבאמת בכל גוונא פטור המלמד על גניבתו ואפי' אם אין הילד ברשותו, ואפי' כשבא הוא אליו ללמדו, והטעם דכאן אין הילד רק מצוי לו לגונבו, אלא דנמצא

בחזקתו לשומרו וללמדו הגם שאין זה ברשותו, ולכך גם בבא אליו ללמדו פטר רבא את המלמד על גניבתו, דמצוי בידו כבר, ומשא"כ אשה אינה ברשותו לא לשומרה ולא בביתו, ולכך לא שייך בה דין זה, דסתם שמצויה אינו טעם לפטור.

דף פו ע"ב

רבד. בגמ' אלא אמר רב פפא בעידי מכירה דכולי עלמא לא פליגי דנהרגין כי פליגי בעידי גניבה חזקיה אמר אין נהרגין גניבה לחודא קיימא ומה מכירה לחודא קיימא ור' יוחנן אמר נהרגין גניבה אתחלתא דמכירה היא. היינו דעידי מכירה ודאי למיתה באו להעיד עליו ולכך לכו"ע נהרגין, ומשא"כ עידי גניבה כיון דגם יכולים לטעון לחלקותו באנו סבר חזקיה דאין נהרגין אלא לוקין, ור' יוחנן חולק עליו בזה דגם עידי גניבה אתחלתא דמכירה היא ולכך אם יבואו אח"כ עידי מכירה כן נהרגין, וממילא אינן לוקין על כך, דזהו

לאו הניתן לאזהרת מיתת בית
 דין ואין לוקין עליו. אבל
 בפשיטות עדיין מבארים
 מחלוקתם של חזקיה ור' יוחנן
 במחלוקתם של ר' עקיבא ורבנן
 לעיל, דהרי לא מצינו כאן בגמ'
 שחזרו מכך, אלא דחזקיה סבר
 כר' עקיבא דרק דבר שלם חייב
 עליו ולא חצי דבר, ולכך עידי
 מכירה נהרגין דהרי העידי
 גניבה לא למיתה באו, דממילא
 המכירה היא דבר שלם,
 ומשא"כ ר' יוחנן סבר כרבנן
 דגם על חצי דבר נהרגין, ולכך
 גניבה הגם דאינה דבר שלם ורק
 אתחלתא דמכירה היא מ"מ
 נהרגין עליה. אבל לכאורה צריך
 ביאור דהשתא דאיתת להכי
 דנחלקו רק גבי עדי גניבה למה
 בהכרח נחלקו במחלוקתם של ר'
 עקיבא ורבנן, הרי אפשר לומר
 דכו"ע כרבנן סבירא להו דאפי'
 חצי דבר נהרגין עליו, וכל
 מחלוקתם היא רק גבי עידי
 גניבה אם יכולין לטעון להלקותו
 באנו או לא, אבל גבי עידי
 מכירה לכו"ע נהרגין ואפי' דהוי
 חצי דבר. אבל הביאור הוא

פשוט, דרי רק אם נאמר דאין
 מיתה על עידי גניבה כלל
 ומשום דאין נהרגין על חצי
 דבר, רק בכך יש לומר לחזקיה
 דלהקותו באנו, דהרי אל"כ לא
 שייך בה מלקות דהרי לאו
 הניתן לאזהרת מיתת בית דין
 אין לוקין עליו, ובתכרח סבר
 חזקיה כר' עקיבא דרק דבר
 שלם חייב נהרגין עליו, ולכך
 עידי מכירה אינו לאו הניתן
 לאזהרת בית דין ולוקין עליו,
 וזהו הוא גם הגורם שעידי
 מכירה כן יהיו נהרגין עליו,
 דהיות ועידי גניבה לא על מיתה
 באו, ממילא עידי מכירה דבר
 שלם הוא לגבי מיתה.

**רבה. בגמ' אמר רב אפי' עידי מכירה
 בנפש שהוזמו אין נהרגין
 מתוך שיכול לומר עבדי
 מכרתי וכו' אלא אפי' תימא
 רבנן ובדלא אתו עידי גניבה.
 היינו דמ' שאר רב אפי' דעידי
 מכירה אין נהרגין לאו דווקא
 לר' עקיבא הוא דאמר דבר ולא
 חצי דבר, אלא אפי' כרבנן הוא,
 ומשום דמיירי שלא היו עידי
 גניבה קודם לכן, ואפי' דאח"כ**

באו לבסוף, כיון דבתחילה לא היו אין נהרגין על כך, דהרי כשבאו הם לא היה נהרג זה שהעידו עליו, והחידוש הוא דאיירי שמרמזי ב' כיתות העדים ביניהם, ויש לחשוש שדיברו ביניהם שיביאו העידי גניבה אחריהם, מ"מ אין להורגם בשביל כך משום דמרמיזא לאו כלום הוא. אבל באמת קשה דאיך רצו כלל לומר בתחילה דכר' עקיבא הוא, הרי לר' עקיבא ביארנו למעלה גבי חזקיה דבעידי מכירה לכו"ע נהרגין, ומשום דהיות והעידו גניבה למקוה באו, ממילא עידי מכירה דבר שלם הוא ואחין זה חצי דבר, ומה הטעם לר' עקיבא שלא יהיו נהרגין. ואולי רב אסי לא סבירא ליה כרב פפא דנחלקו רק גבי עידי מכירה, וממילא הוא סובר דעידי גניבה ועידי מכירה שניהם חצי דבר נינהו, ובשניהם סובר חזקיה כר' עקיבא דאין נהרגין, רק דא"כ יקשה עליו קושיית רב פפא לעיל למה עידי גניבה לא יוכלו לומר להלקותו באנו ולחייב עידי

מכירה בדבר שלם במיתה ויהיו נהרגין. ואולי יש לומר דבאמת רב אסי דוחה כאן הסברא שאמר רב פפא דהיה להם ליחייב אפי' לר' עקיבא ולחזקיה ועל אף שהוא סובר דבר וחצי דבר, דהרי בדבר שלם איירי, דאמר רב אסי טעם אחר לדבריו משום שיכול לומר עבדי מכרתי, והיינו דגם אם נכון הוא שהעידו גניבה יכולין לומר להלקותו באנו מ"מ העידי מכירה אינו דבר שלם, ומשום דיכולין לטעון דהם לבדם לא היו גורמים מיתה, שהרי הם יטענו שהיה יכול מי שהעידו עליו לומר עבדי מכרתי, דממילא בעדות שלהם לבד לא היה נהרג וממילא גם הם אין להם ליהרג אם הוזמו, ורק מכוח העדות הראשונה של העידי גניבה שלכך אין יכול לטעון עבדי מכרתי הוא דנהרג מי שהעידו עליו, דממילא עידי מכירה אינו דבר שלם ואין נהרגין ודלא כרב פפא.

רבו. בגמ' אלא אפי' תימא רבנן וברלא אתו עידי גניבה אי הכי מאי למימרא לא צריכא אע"ג

דאתו לבסוף וכו' לא צריכא
דמרמזי רמיזא וכו'. צריך
ביאור מה יהא הדין של אותם
עידי גניבה שבאו אח"כ לשיטת
חזקיה, דהרי בסתם עידי גניבה
שבאו בתחילה אמרנו דלחזקיה
אין נהרגין, ומשום דיכולין לומר
להקותו באנו ולחודא קיימא,
אבל כאן שבאו אח"כ וודאי
שלא להלקותו באו, שהרי אחר
עדותם מתחייב זה מיתה, שהרי
כבר העידו עליו עידי מכירה,
וממילא לכאורה בכחאי גוונא
גם לחזקיה יש להם ליהרג אם
הוזמו, או יש לומר דלחודא
קיימא ואין כלל נפק"מ אם באו
קודם או אח"כ, וצ"ע.